

En nybliven mamma vilar tillsammans med sitt barn på en av SAK:s mödravårdskliniker i Kunduz.

Barnmorskor i Kunduz utbildas i SAK:s regi

Text & bild: Börje Almqvist

I lektionssalen sitter Afghanistankommitténs Kerstin Björk. Hon följer undervisningen för de blivande barnmorskorna inom SAK:s hälsovårdprogram i Kunduz-provinsens distrikt i norra Afghanistan.

De flesta av kvinnorna är unga och ivriga att lära sig av de entusiastiska lärarna, Adela och Saliaha. De deltar i en 18 månaders kurs på SAK:s kursgård med internat i Kunduz City. Det är varmt och fuktigt. Sommaren håller området i ett järngrepp och termometern visar drygt 40 grader. Men det tar inte ned intresset.

Kerstin Björk har varit med och rekryterat eleverna.

– Det var inte lätt att hitta lämpliga

studenter. Grundkraven är att de ska vara boende i Kunduz, gifta och minst ha gått ut nionde klass. Information om kurserna spreds via lokalradion, men när vi ändå inte fick in tillräckligt med ansökningar från lämpliga kandidater åkte vi ut i byarna och gjorde en kartläggning av lämpliga kandidater, berättar Kerstin.

– Det är inte många män som vill släppa iväg sin fru på en 18 månaders kurs långt från hemorten, säger Kerstin. Familjehedern är ett problem och bara sju av de 19 kursdeltagarna bor på kursgården. Resten bor hos släktingar i staden. Flera av kursdeltagarna har också sina barn med sig på gården. I samband med intagningen gavs de möjlighet att titta på kursgården och bekanta sig med miljön här. Det var

viktigt för deras trygghetskänsla.

Men SAK har lyckats upparbeta ett förtroende som med tiden blivit allt starkare förankrat.

– Kursdeltagarna har förtroende för oss. Framförallt för att de känner Adela och Saliaha, som har varit mycket ute i byarna.

Förtroendet visade sig vara så stort att det även efter kursens sista anmälningdag kom in anmälningar.

– Det kom även upprörda makar och krävde att deras fruar skulle få vara med, berättar Kerstin.

Men hennes arbete har bestått och består också i mycket mer än att bara få fram kursdeltagare.

– I början var det största problemet att vi inte hade utbildningsmaterialet

på dari (afghansk persiska). Vi fick översätta det själva. Det är viktigt att språkbruket inte är för akademiskt. Vi försöker att använda oss av ett så lokalt språkbruk som möjligt.

En stor del av Kerstins arbete har handlat om rent praktiska saker, där hennes erfarenheter från andra utvecklingsländer kommit väl till pass. Hon har också en ”oförmåga” att bara passivt titta på när ingenting händer.

– Mycket av arbetet har gått ut på att organisera och att se till att det praktiska fungerar.

Resultaten har varit bra, tycker Kerstin. Under den första delen av kursen får eleverna lära sig om den normala graviditeten och förlossningar. Efter sin första praktik får de lära sig om mer komplicerade graviditeter och förlossningar.

En av eleverna vid kursen är 19-åriga Hasina. Hon kan lite engelska.

– Jag vill bli barnmorska för att jag vill hjälpa kvinnor och barn. Barn- och mödrahälsovården här är inte bra, säger hon.

I Afghanistan dör cirka 1 700 kvinnor per 100 000 födselar och 25 procent av barnen dör före fem års ålder. Hasina är från Kunduz City och hon har aldrig varit längre än till den lilla staden Khanabad en halvtimmes bilresa från hemstaden, men...

– Om hälsovårdsmyndigheterna vill att jag ska arbeta i de avlägsna delarna av provinsen så gör jag det.

Hasina kommer varje morgon med hästdroska till kursgården.

– Jag hörde talas om kursen på radion och frågade mina föräldrar om jag fick anmäla mig. De sa att det var okej. Jag var väldigt nervös efter antagningsprovet. Skulle jag bli antagen eller inte? Jag fick vänta i 15 dagar innan jag fick besked. Om jag inte hade kommit in hade jag fortsatt på gymnasiet.

För hennes båda lärare, Adela och Saliaha, var det en större omställning att börja arbeta för SAK i Kunduz.

Saliaha är barnmorska och arbetade tidigare med att utbilda traditionella barnmorskor för Läkare utan gränser i Mazar-i-Sharif i norra Afghanistan. Hennes man är sjuksköterska och flyttade med frun och deras tre små barn till Kunduz, när hon fick det nya jobbet. Omställningen har inte varit lätt. Inte bara för att Kunduz är en mycket mindre stad än Mazar-i-Sharif.

– Det svåraste är levnadsförhål-

landena. Att försörja en stor familj i Mazar-i-Sharif är dyrt. Vi bor i ett litet rum där vi lever, sover och lagar vår mat. Vi har badrum med toalett, men inget rent vatten, berättar Saliaha.

Doktor Adela i sin tur har flyttat från Pul-i-Khumri i grannprovinsen Baghlan med sin arbetslöse make och fyra barn i åldrarna sju till 16 år.

– Den största utmaningen var att skaffa de här lokalerna och att rekrytera elever.

Eleverna tycker hon verkar ha förstått vad hälsovård handlar om. De har bland annat besökt, det av SAK stödda, sjukhuset i Kunduz. Egentligen skulle det ha flyttat till ett nybyggt sjukhus, som ett konsultföretag bygger. Det skulle ha varit klart före årsskiftet 03-04, men inte heller det utlovade sista datumet i slutet av juni höll tidtabellen.

– När våra elever hade varit på studiebesök på sjukhuset kom de tillbaka till skolan och kommenterade alla felaktigheter de sett personalen göra. De hade smutsiga kläder, klarade inte av att sköta steriliteten och tvättade inte sina händer och så vidare.

Med andra ord så ligger SAK:s blivande barnmorskor före den lokala sjukvården på vissa punkter redan efter halva kursen. Sjukhuspersonalen får ta igen barnmorskseelevernas försprång efter den kurs SAK ska skicka dem till i Pakistan. ■

Kerstin Björk (till höger) låter en elev ta ett blodprov på henne.